

PRESES APSKATS

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

21.03.2025

Piemiņas raksts ilggadējam Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktoram Andrim Vilkam (1957-2025).

Preses apskata turpinājumā:

Informācija par LNB pasākumu cikla "Svina ķieģelis" semināru "Mārvietas, ceļi un robežas – kartogrāfiskie materiāli kā avoti dzimtu pētniecībā"; LNB izstāde "Tiesības un bibliotēku"; Intervija ar ALA Izglītojošo ceļojumu programmas vadītāju Līgu Ejupi, programmas "Pavadi vasaru Latvijā!" organizētāju (LNB šovasar sagaida 2 prakses jauniešus); Latvijas Avīzes rubrikā "Izbaudīt kultūru" citēta Valmieras Integrētās bibliotēkas direktore Daiga Rokpelne; Balvu Centrālo bibliotēku turpmāk vadīs Ruta Suseja; u.c. bibliotēku aktualitātes.

Žurnāla "Mājas Viesis" 20. marta numura rakstā "Ciecere - ar personisku akcentu" minēta pagasta bibliotēka. Žurnāls pieejams LNB Periodikas lasītavā.

Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.

Andris Vilks Mūžībā

Katram mūžam pienāk gals. Tā dzīve ir iekārtota. Šoreiz kārtā pienākusi mūsu draugam, kolēģim, bibliotēku darbiniekam, zinātniekam, erudītam kultūras un dzīves pazinējam, kompetentam sporta cienītājam, karstam Latvijas patriotam, krietnam vīram Andrim Vilkam.

Plašākā sabiedrībā pazīstams kā ilggadējais Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors Andris Vilks, visu savu profesionālo darba mūžu pavadīja vienā darbavietā. Turpat strādāja arī viņa kundze, jau bibliotēku studiju laikā noskatītā kursa biedrene Āira. No 1978. gada Andris sāka strādāt par vecāko bibliotekāru Viļa Lāča Latvijas PSR valsts bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu nodaļā, pēc tam kļuva par nodaļas vadītāju, no 1989. gada – par visas bibliotēkas direktoru. Līdz pat 2024. gadam. Bibliotēka bija viņa dzīve, lielais mērķis un, iespējams, sūtība. Lai gan Andrim bija bijusi vēlme arī zinātnē paveikt vairāk, tomēr privātās sarunās viņš atzina, ka neuzrakstīta disertācija palikusi

Gaismas pils būvniecības organizēšanas darbos. Ēka, kas tagad ir viena no pašām ievērojamākajām mūsu atjaunotās valsts laikā uzbūvētajām, redzama kā Rīgas raksturelements ārzemju attēlos, gan arī – kas ir svarīgākais – kļuvusi par simbolu un lepnumu pašu cilvēkiem. Tās būvniecība vienmēr paliks kā Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktora Andra Vilka paveiktais mūža darbs.

Ir skaidrs, ka Gaismas pils ir Latvijas rota, taču Andris Vilks labi saprata, ka ēkai jābūt arī saturam. Viņš dziļi izprata bibliotēku darbu, bibliotēku lomu, īpaši mūsdienu strauji mainīgajos apstākļos. Būdams starptautiski nozīmīgs bibliotēku organizāciju darbinieks, viņš redzēja un paredzēja nozares attīstību, attīstīja kontaktus, konsekventi veicināja jaunu ieceru iedzīvināšanu. Darbošanās daudzos vēlētos pasaules bibliotēku organizāciju amatos uzskatāmi apliecināja, ka ar Andra domām rēķinājās ne tikai Latvijā, bet arī ārpus mūsu robežām. Latvijas Nacionālās bibliotēkas un visu

mūsu bibliotēku stāvoklis brīžiem strauji mainīgajos politiskajos apstākļos, digitalizācijas procesi, pastiprināta grāmatniecības pētniecības veicināšana, personāla veidošana šo uzdevumu veikšanai – visi šie jautājumi bija direktora prioritāšu augšgalā un ar tiešu viņa līdzdalību.

Būdams, iespējams, ilglaiīgākais iestādes vadītājs Latvijā, viņš tikās, iepazīna un sadarbojās ar ļoti lielu skaitu cilvēku. Viņš pazina un viņu pazina politiķi, aktieri, dziedātāji, uzņēmēji, sportisti, ierēdņi, zinātnieki. Andris ar sirsniību vienmēr pieminēja savus senos draugus, skolas biedrus no 24. vidusskolas. Tam visam cauri vijās cieņa un draudzība pret cilvēkiem neatkarīgi no viņu izcelsmes vai sociālā statusa. Īpaša vieta viņa sirdī bija sportam, pašā centrā – viena no mūža mīlestībām – basketbols. Andris pats jaunības laikos bija bijis lielisks, daudzsoļošs basketbolists, arī vēlāk saglabāja nerimstošu interesi un reizē sistēmisku izpratni par sporta norisēm.

Andri Vilku interesēja viss, viņš

spēja iedziļināties un uzklaust. Viņš bija stingrs, taču saprotošs, draudzīgs, bet ne čomisks. Viņš bija vienkāršs ikdienā, bet nepieciešamības gadījumā varēja demonstrēt arī smalkumu. Andris bija racionāls, konsekvents, drosmīgs, bet ne pārgalvīgs. Viņam nepatika birokrātija, un viņš centās priekšplānā izvirzīt jautā-

juma būtību, bet tajā pašā laikā nekad nenoliedza valsts pārvaldes darbinieku paveikto. Viņš dega par savu valsti, par itin visām Latvijas vietām, bet īpaša saikne bija ar dzimto vietu – ievērojamo strādniecisko Grīziņkalnu.

Vieglas smiltis mūsu direktoram! Latvijas Nacionālās bibliotēkas saime

Avots: Laiks

Datums: 08.03.2025

DZIMTAS PĒTNIECĪBA

◀ **LATVIJAS** Nacionālās bibliotēkas Retumu pasaules telpā (5. stāvā) 20. martā pulksten 17 notiks pasākumu cikla *Svina ķieģelis* kārtējais seminārs *Mājvietas, ceļi un robežas – kartogrāfiskie materiāli kā avoti dzimtu pētniecībā*. Pasākumu cikls *Svina ķieģelis* veltīts izpratnes veicināšanai par Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājumā esošajiem materiāliem, kurus ir iespējams prasmīgi izmantot vēstures palīgzinātņu jomas izpētē. Semināra pirmajā daļā ar kartogrāfiskajiem materiāliem un to lomu dzimtu pētniecībā iepazīstinās Letonikas un Baltijas centra karšu krājuma eksperts Reinis Vāvers. Praktiskos jautājumus par meklējumiem un problemātiku, kas saistīta ar kartogrāfisko materiālu izmantošanu, uzdos genealoģe Agnese Lūse (att.). Semināru vadīs Letonikas un Baltijas centra vadītāja Kristīne Zaļuma. Ieeja – bez iepriekšējas reģistrācijas un bez maksas.

Avots: Diena

Datums: 19.03.2025

Zināšanu un intelekta trauslums

Latvijas Nacionālās bibliotēkas izstāde liek domāt par savām izvēlēm

Ilze Auzāne

ATKLĀJOT notikumu cikla *Latviešu grāmatai – 500* kulminācijas gadu, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā ir atvērta izstāde *Tiesības uz bibliotēku*, kuras centrā ir Rīgas pilsētas bibliotēka (1524). Tā ir pirmā publiskā bibliotēka Rīgā, radās pirms pieciem gadsimtiem svētbilžu grautiņu laikā, un lielākā tās krājuma daļa gāja bojā Otrajā pasaules karā. «Rīgas pilsētas bibliotēkas vēsture ir dramatisma pilns stāsts ar dažādiem kāpumiem un kritumiem un vēsta par trauslumu, kas piemīt zināšanām un intelektam. Tās nav pašsaprotamas lietas,» akcentē kurators Pauls Daija.

Šajā izstādē Rīgas pilsētas bibliotēkas stāsts rosina domāt par bibliotēku un lasīšanu kā demokrātiskas sabiedrības stūrakmeņiem.

Pasaules modelis

Pie ieejas izstādē var paņemt ceļvedi, kurā sīkāk iepazīties ar visām tās sadaļām un eksponētajiem priekšmetiem. «Mums patīk, ka cilvēki stāigā apkārtnē, iedūruši degunu grāmatā. Sagādājiet mums to prieku!» mudina kuratore Maija Treile.

Izstāde iesākas ar Laika tuneli, kas ļauj ieiet Rīgas pilsētas bibliotēkas vēsturē ar trīs notikumus slēdzošiem objektiem. To vidū ir koka pālis no pirmās mājvietas Rīgas Doma, Rīgas pilsētas bibliotēkas inspektora Johana Kristofa Bērensa grāmata, pirmais bibliotēku filozofijas darbs mūsu reģionā *Bonhomien* (1792), kurā negaidīti mūsdienīgi aicina raudzīties uz bibliotēku kā daudzfunkcionālu intelektuālo un kultūras centru, un krēsls no Rīgas rātsnama sēžu zāles, uz kuru pārcēlusies Rīgas pilsētas bibliotēka un 1941. gada 29. jūnija gājusi bojā ugunsgrēkā. Laika tunelis ietiecas mūsdienās.

«Sakotnēji gribējam veidot izstādi kā vēsturisku vēstījumu, bet sapratām, ka mēs pa-

▲ IZSTĀDES *Tiesības uz bibliotēku* vēstījumā savijas pētījumi par Rīgas pilsētas bibliotēkas vēsturi un šodienas lasīšanas paradumiem – abus šos līmeņus vieno izstādes veidotāju vēlme runāt par vispārcilvēciskiem jautājumiem.

FOTO - KRISTIANŠ LUHARIS

Intervijas ar jauniešiem atklāja, ka daudziem jauniešiem ir interese par drukātajām grāmatām kā kaut ko atšķirīgu no viņiem pazīstamās digitālās ēras.
Maija Treile

ši kā bibliotēkas cilvēki ne vienmēr aizdomājami par to, ko mums nozīmē bibliotēka. Vai tās koncepcija ietver sevī tikai grāmatas un bibliotekārus vai arī nozīmē kaut ko vairāk?» atklāj P. Daija, kurš kopā ar savu kolēģi, argentīniešu rakstniecei Horhes Luisai Borhesa tekstu iedvesmoti, ir nonācis līdz stāstam par bibliotēkām kā sava veida pasaules mikromodeļa, kas atspoguļo daudz plašākas likumsakarības gan individuālos, gan kolektīvos centienos sakārtot, apjēgt un saprast apkārtni.

Augstā latīņa

Izstāde sastāv no četrām sadaļām – *Kārtība*, *Brīvība*,

Vērtība un *Drošība*. Katra no tām ir iekārtota kādā no mūsdienās aktuālas telpas vizuālajā interpretācijā, attiecīgi – lasītavā, sporta zālē, laikmetīgās mākslas galerijas baltajā kubā un teātra melnajā kastē.

Pirmā sadaļa vēsta par orientieriem gan dzīvē, gan bibliotēkas darbā – sarakstiem, kartotēkām, plauktiem un bibliotekāriem. «Viena no versijām par kartīšu kataloga izcelsmi saistīta ar Franču revolūciju XVIII gadsimta izskaņā, kad bija nepieciešams ātri un pārskatāmi uzskaitīt no izdemolētajām un izlaupītajām baznīcām un aristokrātu mājokļiem savāktās grāmatas.»

lasāms izstādes ceļvedi. Lai taupītu papīru, šajā procesā tikušas izmantotas arī spēļu kārtis, kas tajos laikos bijušas bez aizmugures apdrukas, piebilst P. Daija, iepazīstinot ar aizraujošiem faktiem no bibliotēku vēstures.

Ik pa laikam uz sienām var pamanīt arī grafikus. Izstādes veidošanas procesā ir tikusi veikti vairāki XXI gadsimta lasīšanas paradumu pētījumi: no reprezentatīvas aptaujas, kas sniedz datus par Latvijas sabiedrību šķērsgriezumā, līdz padziļinātām intervijām ar jauniešiem.

Otrā sadaļa *Brīvība* risina lasīšanas tēmu dialoga formātā par to, kā uzturēt un at-

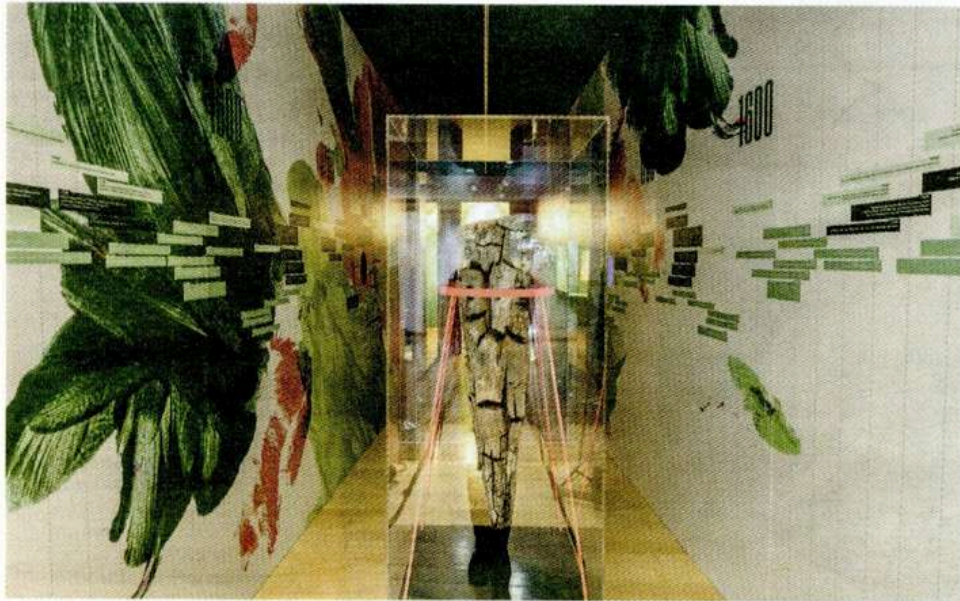
tīstīt lasīšanas augsto sportu un vienlaikus nediskriminēt tos, kuriem augsta latīņa nekad nebūs pārvarama. Tāpat šajā sadaļā ir pieejams funkcionējošs treniņieris skrejceļš kā atsauce uz grāmatas *Lasu, tāvad esmu* autora Mihā Kolvāča izteikumu par to, ka lasīšana ir kā sporta treniņš.

Ēna uz sienas

Trešā sadaļa *Vērtība* pievēršas grāmatai kā zināšanu, formas pabeigības un stabilitātes simbolam ar dažādiem priekšmetiem un liecībām – sākot no rindiņā izvietotām grāmatas formu atdarinotām krājkasītēm un beidzot ar aciņiņu, caur kuru var ielūkoties

Avots: Diena

Datums: 19.03.2025

▲ **IZSTĀDE** iesākas ar Laika tuneli, kurā viens no eksponātiem ir Rīgas pilsētas bibliotēkas pirmās mājvietas – Rīgas Doma – koka pālis.

FOTO - KRISTIANS LUHAERS

▲ **IZSTĀDES** *Tiesības uz bibliotēku sadaļa Vērtība pievēršas grāmatai kā zināšanu, formas pabeigtības un stabilitātes simbolam.*

FOTO - KRISTIANS LUHAERS

Rīgas pilsētas diskonta bankas ugunsdrošajos seifos, kuros Rīgas pilsētas bibliotēkas darbinieki 1941. gadā noglabāja krājuma vērtīgāko daļu. «Kara apstākļos bibliotēkas kļūst par uzbrukuma mērķi. To iznīcināšana ir agresīvs identitātes, kolektīvās atmiņas, vērtību atņemšanas mēģinājums,» uzsvēr kuratori. Par to atgādina arī ceturrtā izstādes sadaļa *Drošība*.

Ceļā uz to var redzēt ripu, uz kuras ir attēlota Pēteru Lielā uz Rīgu raidītā lielgabala lode, kas tika iemūrēta Rīgas pilsētas bibliotēkas sienā un par kuru Krievijas imperiālistiskās politikas slavinā-

juma periodā XVIII gadsimta otrajā pusē rakstīja kā par mūžīga miera un pilsoniskas brīvības nesēju. «Nākamajā dienā pēc izstādes atklāšanas es atnācu uz Latvijas Nacionālo bibliotēku un pa kluso izkrāsoju šīs ripas uz sienas mesto ēnu tās apaļajā formā. Pat ja ripuli aizbīda, ēna paliek,» atzīst izstādes mākslinieks – Purvīša balvas saņēmējs Krišs Salmanis, kurš tās iekārtošanas procesā ir atļāvis šo vienu savu māksliniecisko ambīciju aktu.

Kopēja atbildība

Sadaļā *Drošība* ir redzamas lielformāta fotogrāfijas ar Rī-

gas pilsētas bibliotēkas ēkas ārskatiem un iekšskatiem pēc ugunsgrēka un vitrīnās eksponētas izglābtās grāmatas, kas tagad glabājas Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājumā. Līdzās var redzēt arī attēlus ar Krievijas uzbrukumos cietušajām Ukrainas bibliotēkām un statistiku par pilnībā vai daļēji iznīcinātajām bibliotēkām un to krājumiem. «Diemžēl izstādes veidošanas laikā nācās labot šos skaitļus, jo tie nepārtraukti pieaug,» norāda M. Treile.

Izstāde noslēdzas ar Lasāmplauktu, kurā ir ielikta kuratoru veidota grāmatu izlase ar darbiem par grāmatām, lasīšanu, bibliotēkām un citām tēmām, kā arī interaktīvs objekts, kurā izstādes apmeklētāji tiek aicināti ierakstīt vienu savā dzīvē nozīmīgu darbu. «Ar šo Lasāmplauktu mēs gribējām pateikt to, ka milzīga atbildība par to, kas notiks ar grāmatām un lasīšanu, ir atkarīga no mūsu ikdienā izdarītajām izvēlēm: vai mēs lasām vai nelasām, vai mēs mācām to darīt saviem bērniem vai nemācām. Tas noteiks to, vai mūsu nākotne būs kritiski domājošas sabiedrības rokās,» piemineta M. Treile. ●

“Latviešu sabiedrība ir liela vērtība!”

ALA Izglītojošo ceļojumu programmas vadītāja

Līga Ejupe intervijā Ligitai Kovtunai

Ar tevi iepazīnāties, kad 2006. gadā pirmo reizi biju Garezerā. Tu tolaik vadīji Klinklāva galeriju. Atceros, ar kādu degsmi strādāji un bijī interesanta stāstītāja. Vai tava pamatprofesija ir saistīta ar mākslu?

Jā. Man ir vairāki grādi mākslas vēsturē. Savā laikā esmu vadījusi baltiešu mākslas galeriju “Astra” Čikāgas centrā, strādājusi par pētnieci antiko rotu veikalā, bijusi vēstures un mākslas vēstures skolotāja Garezera Vasaras vidusskolā un kopš 2004. gada vadu Garezera Klinklāva mākslas galeriju.

Kāds liktenis šobrīd ir Klinklāva galerijai, kur atrodas tās bagātības?

Kad tapa zināms, ka Krownvalda zāle nav vairs glābjama un tā būs jānojauc, es kopā ar maniem uzticamajiem palīgiem sapakoju mākslas darbus, lai tos saglabātu. Patlaban visa bagātība atrodas noliktavā ar temperatūras un mitruma kontroli kopā ar Grīna muzeja priekšmetiem – tautastērpiem un īetiškās mākslas objektiem – un apjomīgo Garezera bibliotēkas grāmatu krājumu. Garezera padomes paspārnē darbojas grupa, kura apsver domu par jaunu “kultūras centru”. Cerības ir!

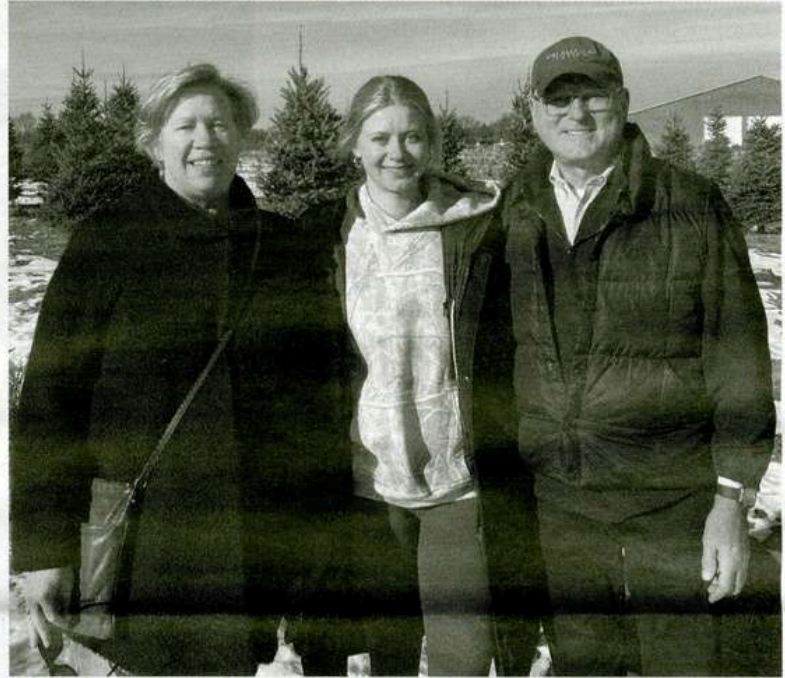
Tavu sabiedrisko pienākumu loks ir bijis – un joprojām ir – ļoti daudzveidīgs. Savulaik darbojies trimdas arhīvu saglabāšanas jomā, tagad rīko ALAs ceļojumus uz Latviju

nav piedāvātas iespējas latviešu izcelsmes jauniešiem piedalīties praksē Latvijā. Būdam GVV skolotāja, katru vasaru novēroju, cik ļoti patiesi jaunieši izjūt savu latvietību, savu piederību latviešu tautai, lai gan varbūt jau ceturta paaudze dzimusi trimdā. Un ir gandrīz neiespējami, dzīvojot ārpus Latvijas, pilnībā izjust savu piederību valstij. Bet ir pavisam citādi, ja jaunieši pavada laiku Latvijā nevis kā tūristi vai ciemiņi, bet gan, strādājot mērķtiecīgā darbā. Šāds piedzīvojums rada citu perspektīvu – viņi pierāda sev, ka var strādāt un būt daļa no 21. gadsimta Latvijas valsts! Kopš 2015. gada prakses programmā Latvijā ir piedalījušies 96 jaunieši. Seši jaunieši ir nolēmuši pārcelties uz Latviju. Kopš 2021. gada ALA piedāvā arī prakses iespēja Latvijas iestādēs un latviešu organizācijās ASV. Es šo programmu vadu kopš 2023. gada.

Mans vislielākais gandarījums ir tas, ka ALAs izglītojošo ceļojuma programmas “Sveika, Latvijā!” un “Heritage Latvia” dalībnieki satiek prakses jauniešus, kuri paši savā laikā piedalījās ceļojumā, jau kā gidus!

Pati esi Garezera bērns. Ari vīrs Imants, kurš Garezera valdē ieņēmis vadošus posteņus, un meita Sarma, kura aizvadītajos gados bija *Laika korespondente*, rakstīja ziņas par dzīvi Garezerā. Kā tas notika un kāpēc?

Es uzaugu Linkolnā, Nebraskā.

“Dodamies pēc Ziemsvētku eglītes aizvadītā gada decembrī”

Lai gan tā šodien ir sarukusi, tomēr uzskatu to par joprojām vienu no rosigākajiem centriem. Mūsu ģimene piedalījās visur: mācījāmies latviešu skolā, dziedājām kori, spēlējām teātri. Bet... Linkolna ir ASV vidū. Tālu no

burbuļa, es satiku savus latviešu vienaudžus, starp kuriem man ir vēl šodien labākie draugi. Satiekot jaunus cilvēkus, man nebija jāskaidro, kā pareizi izrunāt savu vārdu. Garezerā es tiešām jutos kā mājās.

Kopš 2022. gada ar Imanu dzīvojam “Garezera mājā”, jo abi strādājam *neklātienē*. Ik rītu mostamies ar skaistu skatu uz ezermalu un baudām lauku mieru. Tas ir brīnšķīgi – pēc 38 Čikāgas kņadā pavadītiem gadiem!

Kā vispār notika tava aktīvā iekļaušanās latviešu sabiedriskajā darbā? Tēvoča Reiņa Tīģera ietekme, vecāku pamudinājums u.c.?

Ha! Mans onkulis Reinis bija ļoti sabiedrisks cilvēks. Viņš pazina visus, un visi pazina viņu! Tiklīdz iepazīstināju kādu ar sevi, no uzvārda vien visi pazina, no kuras dzimtas nāku! Mans onkulis no mātes puses Aivars Ronis toties bija ļoti aktīvi iesaistījies latviešu organizācijās. Laikam esmu iemantojusi no Reiņa vajadzību piedalīties latviešu sabiedrībā un no Aivara – neatlaidīgo vajadzību darboties par labu latviešu sabiedrībai. Kā minēju, no vecākiem es iemācījos to, ka latviešu sabiedrība ir liela vērtība, bet no vecāmmamas, kura ar manu ģimeni dzīvoja kopā, es iemācījos būt latvietē.

Kā tu šobrīd motivē jaunus latviešus darboties ALAs,

ALJAs u.c. rosmēs? Un kā tas tev izdodas?

Uzklausot viņus. Aprunājoties ar viņiem. Pavadot laiku ar viņiem. Uzzinot no jauniešiem, kā viņi izjūt savu latvietību, kas viņus interesē, kas viņiem rūp un ko viņi vēlas nākotnē. Tas arī ir mūsu sabiedrības ceļrādis. Kā tas man izdodas? To vēl tikai nākotnē uzzināsim!

Kad būsi Latvijā un ko darīsi?

Latvijā būšu aprīļa beigās, strādāt. Līdz tam laikam būs pieteikušies ceļojuma programmas (“Sveika, Latvijā!”, “Heritage Latvia”, “Sveika, Dzimtene! Hello Latvia”) dalībnieki un prakses kandidāti. Rīgā satīkšos ar ceļojuma koordinētājam un pavadonēm. Apmeklēšu arī prakses vietu mentorus, lai pārrunātu vēl pēdējos jautājumus. Un arī aizbraukšu pie radiem Čēsīs un Ķekavā, tikšos ar saviem draugiem, ar kuriem esmu kopā strādājusi, būdam GVV skolotāja jau ilgus gadus. Gulēšu, kad atliedžu atpakaļ mājās...

Līga Ejupe: “Būdam GVV skolotāja, katru vasaru novēroju, cik ļoti patiesi jaunieši izjūt savu latvietību, savu piederību latviešu tautai, lai gan varbūt jau ceturta paaudze dzimusi trimdā. Un ir gandrīz neiespējami dzīvojot ārpus Latvijas, pilnībā izjust savu piederību valstij. Bet ir pavisam citādi, ja jaunieši pavada laiku Latvijā nevis kā tūristi vai ciemiņi, bet gan strādājot mērķtiecīgā darbā. Šāds piedzīvojums rada citu perspektīvu – viņi pierāda sev, ka var strādāt un būt daļa no 21. gadsimta Latvijas valsts!”

un ārzemju latviešu jauniešu programmu “Pavadi vasaru Latvijā!” Pastāsti vairāk par to! 2015. gadā kopā ar Anītu Bataragu, toreizējo ALAs priekšsēdi, un Daci Melbārdi, toreizējo Latvijas kultūras ministri, izveidojām jauniešu prakses programmu. ASV universitātēs ļoti augstu tādas novērtē un piedāvā t.s. *study abroad* programmas. Gudrojam – ir žel, ka

Pirmajos emigrācijas gados Linkolnā dzīvoja daudz latviešu. Nebraska ir lauksaimniecības štats, kur vēsturiski imigrējušas dažādas eiropiešu grupas. Gan šis fakts, gan arī prezidenta Kārļa Ulmaņa pavadītie gadi Nebraskas universitātē Linkolnā droši vien bija sava veida pieturpunkts pēc bēgļu gaitu haosā pavadītiem gadiem. Latviešu sabiedrība te bija ļoti rosigā.

ciem latviešu sabiedrības centriem. 1975. gadā mamma un tētis nolēma mani un māsu sūtīt uz Garezera nomietni. Atzistos, nebiju īpaši sajūsmīnāta par šo ideju. Ne tikai mēs tur nevienam nepazīsim, vēl arī nomietne bija 12 stundu auto brauciens no mājām!!!

Tās divas nedēļas bija īsta atlāsmē. Pirmo reizi izkājot no Linkolnas latviešu sabiedrības

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

Balansā starp mieru un radošumu

IZBAUDĪT KULTŪRU

Valmieras Integrētās bibliotēkas direktore Daiga Rokpelne teic, ka viņas moto ir "izproti laika garu un izmanto iespējas". Domājot par bibliotēkas darbu, kur vienotā telpā apvienotas pilsētas un Vdzemes Augstskolas bibliotēkas, darbinieki meklējot iespējas, kā būt mūsdienīgiem, inovatīviem un saglabāt tradīcijas, atrast balansu starp interaktivitāti un

bibliotēkās ierasto mieru. Bibliotēka kalpojot kā instruments ļoti dažādam apmeklētāju lokam – vieni nākot iegūt idejas un visjaunākās zināšanas, citi vēlas piedzīvot interesanti piepildītu laiku, vēl citi nāk ar ļoti skaidru mērķi – mācīties. Valmieras Integrētās bibliotēkas paspārnē strādā 31 filiālbibliotēka, un tā sniedz metodisko atbalstu arī 23 izglītības iestāžu bibliotēkām, kopumā vairāk nekā 17 tūkstošiem aktīviem unikālajiem lietotājiem.

PUBLICITĀTES FOTO

Valmieras Integrētās bibliotēkas direktore Daiga Rokpelne.

GRĀMATAS. Jebkurā vietā pasaulē

2025. gada janvārī sākumā atzīmējam sešu gadu jubileju ar valsts atbalstu uzturētajai e-grāmatu vietnei "3td e-grāmatu bibliotēka" (www.3td.lv). Šīs bibliotēkas izveidē ļoti nopietni iesaistījās arī Valmieras bibliotēka, unikālais resurss ir ieguldījums latviešu valodas attīstībā, un bezmaksas latviešu grāmatas var lasīt jebkurā vietā visā pasaulē. 3TD e-bibliotēka uzteicama arī

TREŠAIS TĒVA DĒLS
e-GRĀMATU bibliotēka

E-grāmatu bibliotēkai "3td" gada sākumā apritēja seši gadi.

no mobilitātes viedokļa, tā pieejama vistālākajā pagastā, lielā pilsētā un diasporā. Turklāt e-grāmata tuvina kultūrai arī tos lasītājus, kuri nevar atnākt uz bibliotēku, tos, kuriem grūtības lasīt, jo iespējams palielināt burtus. Viena no mani visvairāk uzrunājošajām e-grāmatām bijusi dāņu autore Suzannes Bregeres romāns "Nefrita kokis. Dzīvas sāga" (no dāņu valodas tulkojusi Inga Mežaraupe). Tā stāsta par dzīves vieglajiem un sarežģītajiem jautājumiem indivīdam, dzimtai un cilvēcei, romāns uzrakstīts asprātīgi un labā valodā. Varoņi darbojas arī Rīgā. Vēl saistībā ar grāmatām vēlos pieminēt bibliotēkās uzturēto stāstniecības kultūru. Caur stāstniecību pulcinām cilvēkus un stiprinām kopieni, kā arī ar bibliotēkas starpniecību Folkloras krātuvei nododam dzimtu pierakstus, kur tie tiek digitalizēti, tādējādi saglabājot nākamajam latviešu paaudzēm.

IZSTĀDES. Augstvērtīga māksla bibliotēkā

Grāmata ir arī mākslas vērtība. Pagājušajā gadā vienas no augstvērtīgākajām izglītojošajām stundām Valmieras bibliotēkā pavadījām, klausoties mākslas vēsturnieces Ingridas Burānes, grafiķa un mākslas zinātnieka Valda Villeruša un

Skats no Karinē Paronjancas gleznu izstādes "Urbānā filozofija".

ilustratoras Agijas Stakas lekcijās "Pamanīt grāmatu. Grāmatu māksla un tās attīstība Latvijā". Tas bija plaši apmeklēts pasākums, jo uz agrāk tikai bibliotēkariem pieejamo mācību procesu jau kādu laiku gaidām it visus interesentus. Šobrīd bibliotēkā līdz 28. martam apskatāma mākslinieces Karinē Paronjancas gleznu izstāde "Urbānā filozofija", tās galvenā tēma ir cilvēka eksistence vienotībā ar dabu un dzīves vides pārvērtības progressa un tehnoloģiju ietekmē.

KINO. Ieraudzīt kopsakarības

Kadrs no Staņislava Tokalova filmas "Viss būs labi".

Man un arī bibliotēkas apmeklētājiem vistuvākais ir dokumentālais kino, tāpēc laiku pa laikam rīkojam kino vakarus, uz kuriem aicinām arī režisorus. Ieteiktu trīs filmas, kuras pēdēja laika īpaši uzrunājušas:

Ivara Zviedra "Esi uzticīgs līdz nāvei", Elizabetes Gricmanes "Mākslas darbi rodas mokās" un ļoti vērtīgo Staņislava Tokalova "Viss būs labi". Dokumentālais kino dod iespēju identificēties ne tikai ar laiku un cilvēkiem, bet arī skaidri ieraudzīt personības un kopsakarības. Katrai dzimtai kopā ar mazbērniem vajadzētu noskatīties visas trīs Jura Podnieka studijas filmas "Vai viegli būt jaunam?", "Vai viegli būt...?", "Vai viegli...?".

TEĀTRIS. Valmieras bagātība

MATISS MARKOVSKIS/PUBLICITĀTES FOTO

Skats no Valmieras teātra izrādes "Daliņš".

Valmierā esam ļoti bagāti, jo te ir savs teātris, ko uztveram kā daļu no pilsētas identitātes. Mūsu ģimenes trim paaudzēm izveidojusies tradīcija uz teātri iet kopā, izbaudām piedzīvoto emocionālo un intelektuālo notikumu. Ļoti patika izrāde "Daliņš" – par vēsturi, par cilvēku lielajos pasaules notikumos; uzrunāja interesantā izrādes forma, dinamiskie izteiksmes līdzekļi. Nesen arī pieredzējām absolūti lielisku un brīnišķīgo Liepājas teātra režisora Dž. Dž. Džilindžera "Vārdu". Mūsdienās komēdijas žanrs ir ārkārtīgi nepieciešams, izrāde simtprocentīgi pārieicināja ar meistarību, turklāt valmierieši lepojas, ka iestudējumā spēle arī divi mūsu pusē auguši aktieri – Kaspars Kārklīšs un Rolands Bēķeris.

KONCERTI. Dvēseliski izredzēts

Ikreiz ļoti priecājos un novērtēju, ka mūsu valstī arī attālos reģionos pieejama profesionālā māksla. Tad, kad uz laukiem atbrauc profesionāli mūziķi, ikreiz jūties dvēseliski izredzēts un saistīts ar visu lielo pasauli. Koncerti bieži notiek arī bibliotēkā, tur uzstājas arī talantīgie Valmieras mūzikas skolas padagogi un audzēkņi.

Tagad pavasarī, 17. maijā, domāju doties uz Pļostnieku svētkiem Strenčos, pludmalē pie Gaujas koncertes grupa "Labvēlīgais tips", viņus uzskatu par iedvesmu jebkurai paaudzei!

DIĀNA JANCE

Grupa "Labvēlīgais tips" uzstāšanās vienmēr vairo optimismu.

Balvu Centrālo bibliotēku turpmāk vadīs Ruta Suseja

KRISTIĀNS BOKTA
Foto: Kristiāns Bokta

No 1. aprīļa Balvu Centrālo bibliotēku vadīs Ruta Suseja, kura bibliotēku nozarē strādā jau 24 gadus un pēdējos sešus gadus ir vadījusi Rēzeknes Centrālo bibliotēku, pārraugot arī 35 Rēzeknes novada pagastu bibliotēkas. Šo lēmumu 27. februāra Balvu novada domes sēdē apstiprināja domes deputāti.

Stājoties Balvu Centrālās bibliotēkas vadītājas amatā, viņas galvenie uzdevumi būs turpināt nodrošināt kvalitatīvus bibliotēkas pakalpojumus, veicināt sabiedrības medijpratību un informācijpratību, kā arī garantēt brīvu pieeju kvalitatīvam, saturiski augstvērtīgam un vispusīgam bibliotēkas krājumam. Ruta Suseja uzsver, ka Balvu Centrālajai bibliotēkai nākotnē būtiski būs piesaistīt projektu finansējumu, lai nodrošinātu bibliotēkas aktivitātes, veicinātu jomas speciālistu profesionālo pilnveidi un attīstītu infrastruktūru. Tāpat plānots paplašināt sadarbības

partneru loku. Īpaša uzmanība tiks veltīta lokālās kultūrvides un kultūras mantojuma saglabāšanai, stiprinot latgaliešu valodu un attīstot Balvu reģiona kultūrvēstures datu bāzi.

“Balvi un Balvu novads man saistās ar dzimto pusi, leģendārajām Balvu vilcenēm un bagāto Balvu puses kultūrvēstures mantojumu. Paldies par izrādīto uzticību! Mans uzdevums, pienākums un atbildība ir strādāt tā, lai Balvu un novada bibliotēkas nodrošinātu kvalitatīvus un augstvērtīgus pakalpojumus,” atzīst Ruta Suseja.

Ruta nākotnē Balvu Centrālo bibliotēku redz kā ideālu vietu ģimenēm – vidi, kur ikviens var lietderīgi un saturīgi pavadīt laiku gan kopā, gan individuāli. Tā būs mūsdienīga un ērta vieta kopienas sarunām par vērtībām un vajadzībām, kā arī vieta, kur stiprināt demokrātiju, valstiskuma apziņu un kopības sajūtu.

Vēlam Rutai veiksmi un izdošanos jaunajā amatā, lai izdodas sasniegt izvirzītos mērķus un uzdevumus!

“Kā tas ir iespējams?”

Par Toronto Sv. Jāņa draudzes Saulaines grāmatu klētiņu

KRISTĪNE
KIRSCH-STIVRIŅA

Mēs regulāri stāstām par jaunumiem lietoto grāmatu klētiņā, Sv. Jāņa ev. lut. latviešu draudzes Toronto lauku īpašumā Saulaine. Arī pa reizei elektroniski izsūtām izlases grāmatu sarakstus ar vēlamākām un retākām grāmatām un izpildām lūgumus pēc pieprasītām grāmatām. Nupat ienāca trīs pieprasījumi pēc trīs Ulža Ģermaņa "Latviešu tautas piedzīvojumi" eksemplāriem, un Saulainē ir visi trīs! Interesenti zina, ka var griezties pie klētiņas brīvprātīgajiem darbiniekiem, lai pieprasītu vērtīgākās grāmatas. Nupat klētiņā tika atstāts pilnais komplekts Jāņa Strauberga "Latviešu tautas dziesmas" – divpadsmit sējumi, iesieti greznos lina vākos. Senāk šis komplekts arī tika saņemts kā Mieziņu ģimenes ziedojums, pieminot vecākus, Mūžībā aizgājušos Zigurdu un Solveigu Miezišus. Arī U. Ģermaņa "Latviešu tautas piedzīvojumi" un Sandras Kalnietes "Ar balles korpēm Sibīrijas sniegos" Tik izcili ziedojumi! S. Kalnietes autobiogrāfiju pieprasā gan latviski, gan angļiski.

Bet vēl arvien ļaudis brīnās par to, kā sanāk ienākumi draudzei, jo – pasākums ir nomaļus, meža, paslēpts aiz kokiem, tālu no cilvēku apgrozības. Vienu apmeklētāja pat aizrādīja draudzes padomei: "Kas tad tur brauks, kas tur kaut ko pirks?! Muļķības!" Divdesmit četrus gadus ienākums ziedojumos par lietotām grāmatām pārsniedz 236 000 dolaru. Brīnums? Nu, isti ne. Ciemiņi klētiņu apmeklē visos laikos, septiņas dienas nedēļā, list vai snieg, jo klētiņas durvis tur ciet vienkārs koka pulkšis. Durvis var viegli atvērt kurā katrā laikā – nav jāpiesakās, nav jāzvanās!

Nesen klētiņai tika uzlikts jauns, stingrs jumts un uzlabota apgaismošana, lai katras grāmatas virsrakstu tagad varētu uzturēt salāsit pat tumšā nakts stundā. Latviešu grāmatu un skaņuplašu skaits tagad pārsniedz piecus tūkstošus. (Ļaudis vēl arvien meklē "Čikāgas Pieciņu", Ilmāra Dzeņa un "Trīs no Pārdaugavas" plates!) Viss inventārs ir Saulaines labvēļu ziedots, viss darbs ir brīvprātīgu talcinieku veikts, un viss ienākums aiziet Saulaines uzturēšanai. Talcinieki regulāri izpilda pieprasījumus un strādā klētiņā, lai jaunziedotās grāmatas sašķirotu un saliktu plauktos. Ziedotāji paši atved ziedojumus uz klētiņu vai arī sūta pa pastu no Kanādas austrumu un rietumu provincēm, kā arī no ASV pavalstīm. paši samaksājot pasta izdevumus. Mēs esam tik bezgala pateicīgi, ka grāmatas netiek izmestas atkritumos! Sv. Jāņa draudze ir arī iztrūkstošās un pieprasītās grāmatas vairākkārt ziedojusi Latvijas Nacionālajai bibliotēkai, Rīgas Centrālajai un Lauberes bibliotēkām un Jāņa Jaunsudrabiņa muzejam Neres-tas pagastā, Aizkraukles novadā.

Esam sūtījuši tikai tās grāmatas, kas bibliotēkām ir vajadzīgas un, protams, draudze ir maksājusi par pārsūtīšanu.

Saulainē tiek ziedotas ne tikai grāmatas, bet arī gleznas, rotas, keramika, koka izstrādājumi, plates, filmas un daudz kas cits. Sevišķi vērtīgie ziedojumi tiek turēti ārpus klētiņas, drošā vietā, aiz atslēgas, un par tām tiek lūgts piemērots ziedojums. Citādi klētiņā ir izlikts lūgtais ziedojumu saraksts un turpat pie durvīm stāv Saulaines arhitekta Norberta Sebra tēva Jāņa Sebra darinātā, aizslēdzamā koka lāde, kur pierēji iemet ziedojumu, kāds pašiem liekas piemērots. Al-laz gribētais noziedo daudz vairāk nekā prasīts.

Mums ir bezgala liels prieks par jauniešiem, kuri meklē latviešu grāmatas, kā tas bija pēdējās divās 2x2 nometnēs Saulainē, 1999. un 2024. gadā. Apmeklētāji vēlējas papildināt savas latviešu valodas zināšanas, pārņemt gramatikas grāmatas un lasot romānus skaļi priekšā. Šo ieteikumu 2x2 apmeklētāji piekopa. Pa gabalu varēja dzirdēt, kā skan Jaunsudrabiņa traģiskā "Aija", izcils literārs darbs.

Talcinieki arī pa reizei sagatavo izlases sarakstus par folkloru, etnogrāfiju, bērnu grāmatas, pavārgrāmatas un dzeju grāmatas. Klētiņā visvairāk pieprasītie rakstnieku darbi ir salikti atsevišķos nodalījumos. Saulaines sariņojumos un īpašos gadījumos (jubilejās, kāzās, kristībās, saietos u.c.) viesi bieži iegriežas klētiņā, lai apskatītu jaunākos ziedojumus, ne tikai grāmatas! Piedāvājam audumus, keramiku, dekoratīvus izstrādājumus un daudz ko vēl. Citreiz pirkumi tiek aizgādāti gribētajiem "caur laipnu roku" (kā, piemēram, no Saulaines uz Gaŗezeru) vai arī nosūtīti pa pastu.

Pateicamies visiem ziedotājiem! Paldies dedzīgajiem talciniekiem: Anita Ozoliņa-Sydor, Saulaines arhitekts Norberts Sebris, Viesturs un Inga Zariņi, Astrīda Ezerģaile un Natālija Tanne. Paldies arī Saulaines saimniekiem Ievai Lagzdiņai un Marcin Binkowski!

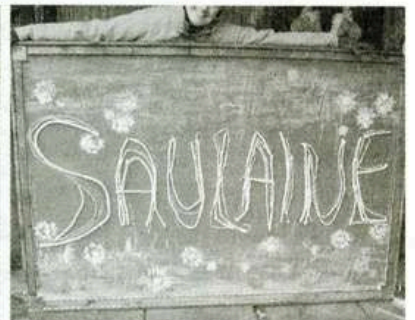
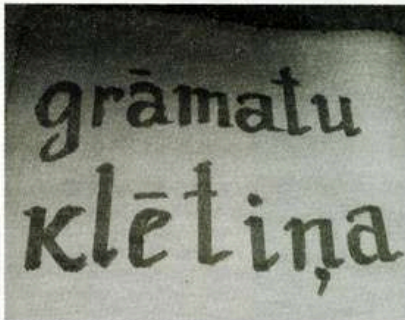
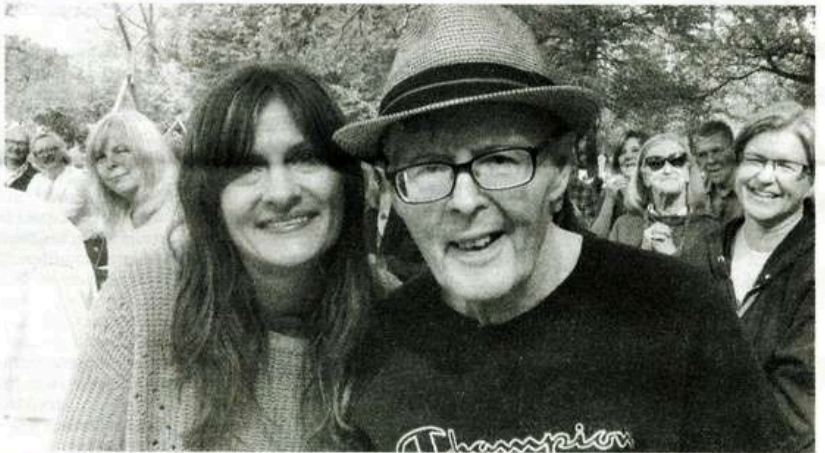
Nu, redziet, šāds neiedomājams projekts meža vidū ir gan iespējams, ja vien tic un strādā! Brauciet ciemos! Automašīnu atstāstiet turpat Saulaines bezmaksas stāvlaukumā, un līdz klētiņai kājām ir "veselas" minūtes gājiens.

Jūsu pasūtīnājumu varam sūtīt pa pastu vai arī atbrauciet uz klētiņu to paņemt!

Varbūt beidzot esam atbildējuši, kāpēc grāmatu klētiņas darbība ir tik sekmīga? Ja ne, lūdzu, rakstiet vai zvaniet! Varbūt skeptiska dāma ir tagad pārliecināta?

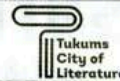
Protams, ir tas, ka Saulainē mums (tikai) labi klājas!

www.saulaine.com; tālr. Nr. 705-424-6226; e-pasts: stivriņs2020@gmail.com

Atskatoties uz Lasītprieka nedēļu

Jāatgādina, ka pagājušajā, skolas brīvlaika nedēļā notika daudzi un dažādi pasākumi, kuru virsmērķis bija mudināt lielus un mazus novadniekus un pilsētas viesus lasīt. Taču plašākā nozīmē tas bija stāsts par valodu un tās sniegtajām bezgalīgajām iespējām, tostarp spēlē ar vizuālo un citām mākslām.

Tukuma bibliotēkā viesojās Latvijas Nacionālās bibliotēkas izbraukuma meistarklases «Rokas tipogrāfija» vadītāji

Kopā ar grāmatīņas «Juki muzejā» autori Helgu Tormani Tukuma Mākslas muzeja mazajiem apmeklētājiem bija iespēja uzzināt, ko stāsta gleznas

Atraktīvi komiksa «Anna un Froga» lasījumi Tukuma 3. pamatskolā «Istabas teātra» aktieru izpildījumā

Oficiāls kopsavilkums un visu iesaistīto pušu saruna par to, kā šajā nedēļā veicies, gaidāma šodien. Taču tas, kas jau bijis skaidrs, pasākumu ciklam noslēdzoties, – tas tiešām ir izdevies un tieši tāpēc ciklam vajadzētu kļūt par ikgadēju tradīciju, – secina Tukuma kultūras nama vadītāja **Anete Pītena**. Viņa

FOTO - Māriks Bērziņš

Nav noslēpums, ka valodīņas attīstībā bērniem palīdz pirkstiņu kustināšana un, kā izrādās, arī lasītprami var apvienot ar kustību jeb šajā gadījumā – jogu! Par to varēja pārliecināties cikla nodarbībā Tukuma sporta hallē

ari pastāstīja, ka šoreiz viskuņģlāp apmeklētās aktivitātes bija šīs, kurās piedalījušies bērni kopā ar saviem vecākiem. Bet daudz izaicinošāka publika izrādījušies tieši jaunieši, kas jau paši pieņem lēmumu iet vai, tieši pretēji, neiet uz kādu pasākumu. Tieši tādej, plānojot iespējamo Lasītprieka

nedēļu nākotnē, ir iecerē, ka varbūt kādas cikla aktivitātes varētu notikt arī mācību laikā, kad tās iespējams saplānot, sadarbojoties arī ar skolu pedagogiem.

Tas – par tālāko domājot. Bet secinājums šeit un tagad: «Misija: Nokļūt stāstā!» arī turpmāk būs pasākumu cikls, kurā sadarbo-

jas dažādas iestādes un partneri – kultūras nams, muzejs, bibliotēka, klubs, biedrības un citi, kā tas bijis arī šoreiz. Tas dod iespēju parādīt un piedāvāt to, ko katrs vislabāk zina un prot, skaidro Pītena.

LIENA TRĒDE

Brīvrunas nodarbībā «Disco Mojito»

Avots: Neatkarīgās Tukuma Ziņas

Datums: 18.03.2025

Jaunums – digitālā bibliotēkas lietotāja karte telefonā!

Ķekavas novada bibliotēkas piedāvā lasītājiem izveidot jaunas – digitālas – lietotāja kartes. Digitālo karti var saņemt, atnākot uz bibliotēku vai nosūtīt savu vārdu, uzvārdu un lasītāja kartes numuru uz savas bibliotēkas e-pastu. Digitālā lietotāja karte tiks nosūtīta uz jūsu e-pastu. Tā jāsaglabā viedtālrunī savā digitālajā maciņā un bib-

liotēkas apmeklējuma laikā jāuzrāda. Aicinām izmantot modernu, drošu bezkontakta bibliotēkas lietotāja karti, kas jums vienmēr būs līdzī! Vairāk informācijas meklē biblioteka.kekava.lv.

Ķekavas novada Centrālā bibliotēka

Avots: Ķekavas Novads

Datums: 11.03.2025

Digitālā nedēļa 2025

No 24. līdz 28. martam visā Latvijā norisināsies ikgadējā informatīvi izglītojošā kampaņa "Digitālā nedēļa 2025".

Šajā laikā Salaspils bibliotēkā ikvienam interesentam palīdzēsīm pilnveidot digitālās prasmes. Būs iespēja uzdot neskaidros jautājumus par ikdienā veicamajām darbībām digitālā vidē:

kā rīkoties ar viedierīcēm (mobilo telefonu, datoru, planšetdatoru u.c.);

kā atrast informāciju internetā un izmantot to savām vajadzībām; kā droši un atbildīgi uzturēties virtuālajā vidē;

kā izmantot e-pastu un sociālos tīklus komunikācijas vajadzībām;

kā arī izmantot bankas attālinā-

DIGITĀLĀ NEDĒĻA

24.03. – 28.03.25.

SALASPILS BIBLIOTĒKĀ

- palīdzēsīm pilnveidot digitālās prasmes.
- būs iespēja saņemt atbildes uz neskaidriem jautājumiem par ikdienā veicamajām darbībām digitālā vidē.

- 07262036
- info@biblioteka.salaspils.lv
- Enerģētisko & Salspils

tos pakalpojumus, piemēram, lai pieslēgtos savai internetbankai.

Jautājiet – mēs atbildēsīm!

Salaspils novada bibliotēka

Avots: Salaspils Vēstis

Datums: 28.02.2025

Salaspils novada bibliotēka aicina lasīt

"Tiklīdz veidojas cilvēka pārdzīvojumi un mainās viņa attiecības pret ārpasauli, mainās gaume. Gaume var būt tiklab harmonijā, kā haosā."/> /L. Liberts/

Monumentālais izdevums "Ludolfs Liberts" par vienu no iespaidīgākajiem latviešu māksliniekiem Ludolfu Libertu, apkopots 640 lappusēs, ir viens no jaunākajiem, kas papildinājis Salaspils novada bibliotēkas Lasitavas krājumu. Apgāda "Nepuņš" sērijā "Lielā mākslas klasika" klajā nākusi monogrāfija "ietver ap 1100 attēlu kā paliekošu un izbaudāmu liecību par Ludolfa Liberta radošā devuma pārsteidzošo bagātību, kā arī zinātniskos pielikumus. Izdevums tapis latviešu valodā ar kopsavilkumu angļu valodā." Līdz šī gada 16. martam Latvijas Nacionālā mākslas muzeja galvenajā ēkā (Jāņa Rozentāla laukumā 1, Rīgā) apskatāma izstāde "Ludolfs Liberts (1895–1959). Art Deco hipnotiskais spožums".

Lasitavas mākslas grāmatu krājumā nonākušas arī citas vērtīgas monogrāfijas: H. Demakovas

"Imanta Lančmaņa māksla", E. Kļaviņa "Jāzeps Grosvalds", V. Strupules "Dekoratīvā glezniecība Rīgas interjeros", A. Volkovas sastādītā "Gleizda metode", J. Dripes "Kultūrtelpa" par 21. gadsimta kultūras būvēm Latvijā.

Pie lasītājiem ceļu atradis D. Īvāna un M. Martinsona romāns "Zeme, kas dzied. 1873. gads" - par vīriem, kuriem izdevās tautu saliedēt ar dziesmu. Ar līdzīgu nosaukumu tapusi arī spēlfilma.

Izdevniecībā MicRec pērn klajā nācis ievērojamā, tautā cienītā komponista, populāru dziesmu autora Raimonda Paula skaņdarbu tekstu un akordu krājums "Raimonds Pauls. 500 dziesmu vārdi un akordi".

Par izciliem pavāriem, viņu meistardarbiem, komandu, darba vidi un viesiem, kuri baudījuši meistarū gatavotās maltītes, divi bagātīgi ilustrēti izdevumi: A. Rozīte "Pavārgrāmata Mārtiņam" un Ē. Dreibanta un komandas izlolotais "Pavāru mājas grāmata".

Noslēdzot ieskatu iedvesmai nākt un izvēlēties savu grāmatu,

Foto: I. Zariņa

nevaram nepieminēt rekonstruētā Jaunā Rīgas teātra ēku ansambļa stāstu "Māja ar sešiem gulbjiem".

Aicinām izmantot bibliotēkas e-katalogu <https://salaspils.biblioteka.lv/AlisePAC>, lai atrastu sev interesējošus izdevumus nozarē un daiļliteratūru atpūtas brīžiem.

I. Zariņa,
Salaspils novada bibliotēka

Avots: Salaspils Vēstis

Datums: 28.02.2025

Salaspils bibliotēka piedalās Erasmus+ programmas stratēģiskās partnerības projektā

Aizvadītā gada sākumā Salaspils novada bibliotēka uzsāka dalību Erasmus+ programmas stratēģiskās partnerības projektā "Digitālās kompetences un informācijpratība bibliotekāriem". No 27. līdz 31. janvārim Salonikos, Grieķijā, noritēja šī projekta ietvaros plānotās mācības klātienē, kurās savas zināšanas pilnveidoja pieci Latvijas pārstāvji (projektā dēvēti "key-librarians"), tai skaitā arī Bibliotēku informācijas speciāliste no Salaspils novada bibliotēkas.

Projekta joma ir pieaugušo izglītība, un tā mērķis – attīstīt bibliotekāru un informācijas speciālistu prasmes un izveidot elektroniskus rīkus izglītošanai, kurus projekta dalībnieki varēs izmantot darbā ar vietējo kopienu un bibliotēku lietotājiem.

Mācībās tika apgūtas četras tēmas

– mācību moduļi par informācijpratību, medijpratību, dezinformāciju un viltus ziņām, kā arī spēliskošanu. Nedēļas ietvaros dalībniekiem bija iespēja apskatīt vietējās bibliotēkas un citas kultūras vietas, kā arī iepazīties ar projekta dalībniekiem no citām partnervalstīm.

Šajā partnerības projektā Latvijas Nacionālā bibliotēka kopā ar dalībniekiem no Latvijas, Portugāles, Grieķijas, Bulgārijas un Rumānijas darbojas kā partnerorganizācija.

Laura Siliņa,

Salaspils novada bibliotēkas
Bibliotēku informācijas speciāliste

Avots: Salaspils Vēstis

Datums: 28.02.2025

Bibliotēka izmaksās gandrīz trīs miljonus

Bauskas novada domes sēdē 27. martā deputātiem jālemj par aizņēmumu administratīvās ēkas pārbūvei par Bauskas Centrālo bibliotēku. Finanšu komitejas sēdē informēja, ka kopējās izmaksas būs 2 949 523,90 eiro.

ULDIS VARNEVIČS

Finanšu komitejas 20. marta sēdē pašvaldības Ekonomikas un finanšu nodaļas vadītāja Iļona Spurķe informēja, ka projekts ir iekļauts Bauskas novada Attīstības programmā un budžetā atzīmēts kā prioritārais objekts, kas ļauj ņemt aizņēmumu Valsts kasē, kura pieļauj aizņēmumus prioritārajiem projektiem līdz 1,5 miljoniem eiro. Savukārt kopējās izmaksas ir 2 949 523,90 eiro.

«Pašvaldībai šogad jānodrošina līdzfinansējums 150 tūkstoši, kas paredzēti šī gada budžetā. Aizņēmums būs uz 10 gadiem. 2026. gadā pašvaldībai

jānodrošina finansējums gandrīz 1,3 miljoni eiro, kas arī ir plānots kā aizņēmums prioritārajiem projektiem,» skaidroja I. Spurķe.

Mājaslapā iub.gov.lv 21. martā gan vēl neuzrādījās, ka iepirkums «Administratīvās ēkas pārbūve par Bauskas Centrālo bibliotēku» noslēdzies ar rezultātu.

Bauskas novada pašvaldība jau laikus gatavojas darbu sākumam – ar 1. aprīli Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) Bauskas nodaļa pārcelsies uz telpām Uzvaras ielā 6, Bauskā. Jaunā atrašanās vieta īpaši pielāgota cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, ratiņkrēslu lietotājiem un apmeklētājiem ar bērnu ratiņiem, jo nodaļa atrodas ēkas pirmajā stāvā, nodrošinot ērtāku piekļuvi. Pārceļšanās dēļ PMLP Bauskas nodaļa 28. un 31. martā klientus neapkalpos, vēstīts pašvaldības mājaslapā. ♦

Avots: Bauskas Dzīve

Datums: 21.03.2025

Aicina mainīt uztura paradumus un «neapēst zemeslodi»

Jēkabpils pilsētas bibliotēkā stāstīja, kā mūsu šķīvja saturs var uzlabot ekoloģisko situāciju pasaulē

(Nobeigums.
Sāk. 6. lpp.)

Ne velti esot valstis, kur aizliegts mest dzīvus vēzeidīgos karstā ūdenī vai testēt uz dzīvniekiem kosmētiku. Princips, par ko katram vajag padomāt, ir cik vien iespējams, samazināt gaļas patēriņu un nedarīt pāri dzīvniekiem, un uz to visiem vajag tiekties.

– Mūsdienās doma, ka cilvēks ir radības kronis, līdz ar reliģijas ietekmes mazināšanos, līdz ar lielo pētījumu daudzumu, ir mainījusies. Mēs tagad zinām, ka cilvēks ir viena no dzīvnieku sugām dabā. Viena no milzīgās ģimenes, bet dabas daudzveidības vietā redzam tās samazināšanos. Ne velti apgalvo, ka ir sākusies sestā lielā izmiršana, un tās ir cilvēku darbības sekas. Mums ir patērējama kultūra, un mūsdienā bērni vairāk paazīst pēcu logotipus, nevis dzīvniekus. Bioloģiskā daudzveidība arī samazinās līdz ar monokultūru ieviešanu milzīgos laukos, lai audzētu lopbarību. Mājlopi ir 96 procenti no visiem zīdītājiem, un tikai 4% ir savvaļas dzīvnieki. Bet cilvēkiem nerodas iespāids par šo dramatisko proporciju. Reklāmas jauki prezentē produktus, tur nav informācijas, kā viss notiek industriālās fermās. Daudzi teiks, ka viņiem patiek šašlika garša, ka jogurtam noteikti jābūt gatavotam no piena, bet mūsdienās jau ir radīti tik daudz un dažādi produkti no augiem, ka vairs nevar atšķirt, vai tā ir gaļas kollektīva vai augu produkts. Daudzi teiks, ka tas ir modes kliezēšanās. Savā zinā – jā, jo par to vairāk runā, ir vairāk pētījumu un informācijas, ir filmas, raidījumi. Tomēr tā nav tikai šo lauku parādība. Jau ļoti sen filozofs un matemātiķis Pitagors aicināja lietot veģetāru pārtiku, un hindi, budisti un džaini Indijā jau sen piekopj šādu dzīvesveidu.

BD vaicāja, vai nebūs tā, ka tad, ja patiešām vairs nebūs lielfermu, lauksaimniecības platības vēl vairāk palielināsies, jo vajadzēs vairāk augu valsts produktu, lai pabarotu cilvēci, tādējādi ekoloģiskā ieguvena nebūs vai tas būs mazs? S. Ādminis apgalvoja, ka šobrīd ļoti ceturtdaļa no lauksaimniecības zemes izmanto, lai audzētu lopbarību. Esot aprēķināts, ka lieciena, kas, atsakoties no lopkopības, daļa lauksaimniecības zemju pat vairs nebūst vajadzīga, un tās atgūs daba. Esot nepieciešama politiska izšķiršanās vairāk atbalstīt augkopību, jo šobrīd lielāku atbalstu saņemot lopkopība. ●

Pamudinājums citādāk paskatīties uz savu ēdienkarti un padomāt, kā pasaulē ietekmē lietas, kas atrodas uz šķīvja, ar interesi ieklausījās Jēkabpils Tehnoloģiju tehnikuma audzēkņi.

INESE ZONE

11. martā Jēkabpils pilsētas bibliotēkā Jēkabpils Tehnoloģiju tehnikuma audzēkņi un citi interesenti varēja noklausīties Sandra ĀDMINA lekciju par ilgtspējīgu dzīvesveidu un to, kā ēšanas paradumu maiņa var palīdzēt uzlabot ekoloģisko situāciju. Aicinājumiem zaļo ideju vārdā vairs neizturēties pret dzīvniekiem kā ražošanas līdzekļiem un uzlabot ekoloģisko situāciju, atsakoties no lopkopības produktu lietošanas uzturā, ir gan aktīvi piekritēji, īpaši jaunieši, gan kategoriski noliedzēji. Protams, vairāk ir to, kas pa vidu – nenoliedz, ka ekoloģijas labā kas jādara, bet neatbalsta kardinālus risinājumus. Šis būs iespēja ieklausīties zaļo ideju un dzīvnieku aizstāvju viedokli.

Atgādina ne tikai par ekoloģiju, bet arī to, ka neesot gaļu ir veselīgi

Jau lekcijas sākumā S. Ādminis atgādināja, ka katra maltīte ir iespēja palīdzēt, un sākt var ikviens kaut ar mazumiņu, kardināli nemainot savus uzskatus vai dzīvesveidu. Piemēram, iesaistoties projektā «Neapēst zemeslodi!» un pieņemot izaicinājumu mēnesi trīs dienas nedēļā ēst tikai veģetāri, atsakoties no gaļas un zivīm; mēnesi ēst tikai veģetāri vai mēnesi ēst veģaniski, atsakoties arī no piena produktiem.

S. Ādminis uzsvēra, ka runa nav tikai par ekoloģiskajiem aspektiem, jo vairāk augu ēdienu un mazāk gaļas uzturā nāks tikai par labu veselībai. Tas aktuāli esot arī Latvijā, kur vidējais gaļas patēriņš vismaz divreiz pārsniedzot uzturzinātnieku rekomendācijas.

– Cilvēki nereti runā par blāknēm, kas būs, ja neēds gaļu. Tas ir tādēļ, ka ļoti ilgsti padomi par uzturu vēstija, ka veģetārs uzturs pielietojams tikai

īslaicīgi un tikai specifisku veselības problēmu gadījumā. Bet mūsdienās jau kopš 80. gadu beigām šis uzskats ir mainījies. Dietologi ne tikai ārzemēs, bet arī Latvijā secina, ka arī veģetārs un veģāns uzturs satur pietiekami daudz uzturvielu un ir piemērots visiem dzīves posmiem. Vairbūt ir tikai atsevišķi izņēmumi, kad to nevajadzētu lietot, – sacīja Sandris Ādminis.

Viņš atgādināja, ka savulaik Pārtikas un veterinārais dienests pat iesūdzējis tiesā ikšķiles brīvo skolu, kas vides ietīku apsvērumu dēļ, saskaņojot ar vecākiem, piedāvāja bērniem tikai veģetāru uzturu. Tas tobrīd neatbilda noteikumiem, ka ēdienkartē noteikti jābūt gaļai vai zivīm. Pēc vairāku gadu tiesāšanās skola uzvarēja, un Veselības ministrija sagatavoja jaunus noteikumus un ieteikumus ēdināšanai izglītības iestādēs. Tagad arī pirmsskolas izglītības iestādēs un skolās atļauti un pieejami veģetāri ēdieni. Pērn arī esot izdoti valsts iestāžu ieteikumi veģānam un veselīgam uzturam, kas pieejami

Slimību profilakses un kontroles centra mājaslapā. Tāpat pēdējos gados vairs par pamatu veselīgam uzturam netiekot minēta tā saucamā uztura piramīda, bet gan veselīgas ēšanas šķīvja princips, kas paredz, ka pusei no maltītes satura uz šķīvja jābūt augļiem (kartupeļi kā cietes avots tur neietilpst), vienai ceturtdaļai – graudaugiem vai kartupeļiem, bet pārējām – olbaltumvielām: gaļai, zivīm vai augu valsts olbaltumvielu produktiem. Tāpat tagad tiek aicināts ik dienu apēst vismaz 500 gramus augļu, ogu un dārzeņu, un vēlams pārsvarā svaigā veidā. Tāpat visai draudzīgs uzturs esot arī veselīgs, bet Latvijas iedzīvotāju ēšanas paradumi atbilstoši pētījumiem nebūt nav veselīgi. Piemēram, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) pētījumā pēc 2022. gada datiem atklāts, ka vairums pusaudžu katru dienu neēd augļus un dārzeņus. Tāpat Latvijā ir vienā no pēdējām vietām pasaulē, kur katru dienu ēd šos produktus. Turpretim gaļu lietojam daudz vairāk un biežāk. Turklāt lopbarībai pie mums izmanto sojas pupiņas, ko iepērk Dienvidamerikā, tādā galā ietekmējam arī to, kas notiek Dienvidamerikā, kur, lai ražotu soju, izcērt lietusmežus, jo procesi ir globāli, – uzskata Sandris Ādminis.

Lielfermas vērtē kā lielāko ekoloģisko draudu

S. Ādminis minēja: pasaules mērogā vides speciālisti apgalvo, ka vajag pakāpeniski ietekmēt gaļas un piena patēriņu. Jo gaļas patēriņš arvien turpinās pieaugt, un reizē pieaug industriālās lopkopības ietekme uz vidi.

– Tagad Āzija izeļas ar

Sandris Ādminis lekciju papildināja ar plašu videomateriālu.

D. GAGUNOVA foto

Uzziņai

Sandris Ādminis kopš 2008. gada darbojas kā dzīvnieku aizsardzības aktivists, Latvijā ir ierobežota kažokzvēru audzēšana. Tagad noteikts pārējas periods, kuram beidzoties, tos vispār nedrīkstēs audzēt šādām mērķim. S. Ādminis sacīja, ka ir nepamatoti un bezjēdzīgi ekspluatēt dzīvniekus cirkā, kur tos tur šauros sprokstos un, iespējams, dresē ar metodēm, kas nodara pāri dzīvniekiem. Un neesot nekāda pamata domāt, ka cirka apmeklējums var ļaut bērniem ko vairāk zināt par dabu un dzīvniekiem. Šim nolūkam daudz piemērotākas ir dokumentālās filmas. Arī kažokādas jau sen nav aktuālas, lai nodrošinātu cilvēkiem izdzīvošanu.

Šobrīd tā ir tikai iegrība, luksuss un bizness. Tāpat arī neesot vajadzības testēt kosmētiku uz dzīvniekiem, ja to var darīt citādi.

Gaļa veikalā arvien biežāk parādās jau kā pusfabrikāti, tādēļ cilvēkiem arvien mazāk asociējas ar to, ka viņi ēd dzīvnieku mīkstu, neliek aizdomāties par tiem apstākļiem, kādos dzīvnieki šaurībā tiek turēti lielajās industriālajās fermās. Un tur dzīvnieki nodzīvo pavisam īsu mūžu, kaut tas varētu būt daudz ilgāks, bet viņiem ļauj dzīvot tikai tik ilgi, lai saņemtu noteiktu svaru. Pēc tam viņi tiek nokauti. Tā faktiski ir gaļas ražošana, bet kādas cieņpilnas attieksmes pret dzīvniekiem. Ar literatūrā, bērnu grāmatās, filmās parasti ataino idillisku dzīvnieku

dzīvi lauku sētās, kur visi dzīvnieki aizsardzības aktivisti, Latvijā ir ierobežota kažokzvēru audzēšana. Tagad noteikts pārējas periods, kuram beidzoties, tos vispār nedrīkstēs audzēt šādām mērķim. S. Ādminis sacīja, ka ir nepamatoti un bezjēdzīgi ekspluatēt dzīvniekus cirkā, kur tos tur šauros sprokstos un, iespējams, dresē ar metodēm, kas nodara pāri dzīvniekiem. Un neesot nekāda pamata domāt, ka cirka apmeklējums var ļaut bērniem ko vairāk zināt par dabu un dzīvniekiem. Šim nolūkam daudz piemērotākas ir dokumentālās filmas. Arī kažokādas jau sen nav aktuālas, lai nodrošinātu cilvēkiem izdzīvošanu.

Šobrīd tā ir tikai iegrība, luksuss un bizness. Tāpat arī neesot vajadzības testēt kosmētiku uz dzīvniekiem, ja to var darīt citādi.

– Tagad Āzija izeļas ar

(Nobeigums 7. lpp.)

Puikules bibliotēkā priecē viļķenietes darbi

Šajā un nākamajā mēnesī Puikules bibliotēkā skatāma Viļķenes pagasta iedzīvotājas Everitas Ķezberes darbu izstāde. Tajā apkopoti grafikas, akvareļu un glezniecības tehnikās radītie darbi, ko Everita veidojusi nodarbībās Baumaņu Kārļa Viļķenes pamatskolā un Limbažu Mūzikas un mākslas skolā. Jaunie zīmēšanu skolotājas Ilvas Zvirgzdiņas vadībā apguvusi jau no četrus gadu vecuma. Kopš tā laika viņa guvusi panākumus dažādos Latvijas un starptautiska mēroga konkursos.

Avots: Auseklis

Datums: 21.03.2025

Mākslas darbu izstāde “Paskaties man acīs”

Līdz 5. aprīlim Salaspils novada bibliotēkā apskatāma Salaspils novada Sociālā dienesta Salaspils Sociālo pakalpojumu centrā tapušo mākslas darbu izstāde “Paskaties man acīs”.

Sociālais pedagogs Oskars Grumolds par izstādi un centru stāsta: “Salaspils Sociālo pakalpojumu centrs ir vieta, kurā personas ar garīga rakstura traucējumiem satūrīgi un radoši pavadā laiku. Gadu no gada te top daudz skaistu mākslas darbu, no kuriem nelielu daļu vēlamies jums parādīt.

Jaunrade ir izjūsts, iedvesmas un prieka pilns process, kura rezultātā darītājs saņem gandarījuma sajūtu. Dažādas tēmas, daudzveidīgi pielietojamie materiāli, visdažādākās tehnikas un stili sniedz iespēju bagātināt ikdienu, mazinot rutīnu. Šajā izstādē Jūs redzēsiet gleznojumus uz audekļiem ar krāsām, gleznojumus ar zemi (darbi ar austošo sauli uz dzeltenā debesu fona), zīmējumus, kas izzīmēti ar krāsnu ogli un ietonēti

ar pelniem (pelēkie zīmējumi ar cilvēku, kas sukā matus), atslēgu piekarinus no filca, pulksteņi ar koku lapām, zīļu cepurītēm un čiekuriem, kā arī citus darbus. Kopā vērojam, kopā darām! Tāda ir mūsu radošo dienu devīze. Kopā mēs varam paveikt lielas un skaistas lietas. Atliek tikai iesākt, un process raiti rit uz priekšu. Vairāk informācijas par mūsu iestādi Facebook profilā: www.facebook.com/salaspilsdienascentrs.”

Salaspils novada bibliotēka

Avots: Salaspils Vēstis

Datums: 28.02.2025